

ODISHA SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ASSOCIATION (OSSTA)

SCORING KEY

CLASS - IX ANNUAL EXAMINATION 2020

THIRD LANGUAGE SANSKRIT

PART - I (OBJECTIVE)

SET- A

1. (କ) ଦୁମର କର୍ମରେ ଅଧିକାର ଅଛି କିନ୍ତୁ ଫଳରେ କେବେହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାର ନାହିଁ ।
(ଋ) ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ କର୍ମଯୋଗ ନିଶ୍ଚିତ କଲ୍ୟାଣ କରିଥାଏ ।
(ଂ) ଗୀତାରେ ଭକ୍ତି, ଜ୍ଞାନ ଓ କର୍ମଯୋଗର ତ୍ରିବେଣୀ ବହୁଅଛି ।
(ଓ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲୋକ ସୁଖ କାମନା କରିଥାଏ ।
(ଙ) ଅର୍ଜୁନ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଯୁଦ୍ଧ ପ୍ରତି ବିମୁଖ ହୋଇଥିଲେ ।
2. (କ) ମୟା-ସହାର୍ଥେ ମାୟା ବିଭକ୍ତି । (ଋ) ଗ୍ରାମସ୍ୟ-ଶେଷେ/ସମନ୍ତେ ଶ୍ରୀମା (ଂ) ସୂକ୍ଷ୍ମୋ-ଅଧିକରଣେ ଶ୍ରୀମା
(ଓ) ତଦ୍ୱୈ-ଦାନାର୍ଥେ/ସଂପ୍ରଦାନେ ଧର୍ମା (ଙ) ଅଧିକଭକ୍ଷଣେନ-ହେତୌ ମାୟା
3. (କ) ଅଦ୍ୟାବଦ୍ୟ (ଋ) ଏକୋଽପି (ଂ) ଭବନ୍ତି (ଓ) ଏକୈକଶଃ (ଙ) ପରିଷ୍କରୋତି
4. (କ) ବ୍ରଣମ୍ + ଇଚ୍ଛନ୍ତି (ଋ) ମନସି + ଏକମ୍ (ଂ) ଦମଃ + ଅସ୍ତେୟମ୍
(ଓ) ମନଃ + ତାପମ୍ (ଙ) ସଦା + ଆରାଧମ୍
5. (କ) ଅସ୍ତଭ୍ୟମ୍ (ଋ) ନଦୀଃ (ଂ) ମାତରି (ଓ) ବାରିଣେ (ଙ) ରାଜା
6. (କ) କୁରୁ (ଋ) ଦଦତି (ଂ) ଅତିଷ୍ଠାବ
(ଓ) ବିଭୀକ୍ଷାଃ (ଙ) ଭବିଷ୍ୟଥ
7. ଯାବତ୍ - ଦେବାଳୟଂ ଯାବତ୍ ଭକ୍ତାଃ ଗଚ୍ଛନ୍ତି ।
ସହ - ଜନକେନ ସହ ପୁତ୍ରଃ ଗଚ୍ଛତି ।
ଦଦାତି - ରାଜା ଦରିଦ୍ରାୟ ଧନଂ ଦଦାତି ।
ବିଭେତି - ବାଳିକା ସର୍ପାତ୍ ବିଭେତି ।
ତୁଲ୍ୟଃ - ଅର୍ଜୁନସ୍ୟ ତୁଲ୍ୟଃ ବୀରଃ ନାସ୍ତି ।
(ଏହି ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ତଥା ଯଥାର୍ଥବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ।)
8. (କ) ସଦାଚାରୋଶ (ଋ) ବୃକ୍ଷମ୍ (ଂ) କ୍ରମେଣ (ଓ) ଜନକଂ (ଙ) ଶ୍ୱଶୁରାତ୍
9. (କ) ଜୟ କରି/ବିଜୟ କରି (ଋ) ଯିବାପାଇଁ/ଯିବାକୁ (ଂ) ରାଜାଙ୍କର/ରାଜାଙ୍କ
(ଓ) ଗନ୍ଧହୀନ/ଗନ୍ଧରହିତ/ଗନ୍ଧଶୂନ୍ୟ (ଙ) ମୁଖ ନଥିବା / ଅମୁଖୀ
10. (କ) କୃଷ୍ଣଃ ଗ୍ରାମସ୍ୟ ପ୍ରତିଭାଗଂ କାନ୍ ଅବଦତ୍ ? (ଋ) କେ ଅପି ମାଂ ଛିନ୍ଦନ୍ତି ?
(ଂ) କସ୍ୟ ସମୟେ ଜୈନଧର୍ମସ୍ୟ ପ୍ରଚାରଃ ଅଭୂତ୍ ? (ଓ) ବିଦ୍ୟାଳୟସ୍ୟ କିଂ ପିହିତମାସାତ୍ ?
(ଙ) ଖଟ୍ୱାୟାଃ ଉପରିସ୍ଥିତଃ କଃ କ୍ଷରେଣ କମ୍ପତେ ?

ODISHA SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ASSOCIATION (OSSTA)

SCORING KEY

CLASS - IX ANNUAL EXAMINATION 2020

THIRD LANGUAGE SANSKRIT

PART - I (OBJECTIVE)

SET - B

1. (क) निज घर पडिबेग मदि घुमर हेव तेबे बिगि पडिबेग मध हसि डडि ।
(ख) कलकारगानारु निरत हेडथुवा धुआँ वामुनकुलकु दुषित करुछि ।
(ग) निरस्ररता, अविबेकितता उ वार्थपडरता पडिबेग प्रदुषणर मृग्यकारग ।
(घ) घूर्वकालरे लोकरमाने गडकडिवाकु पाप वोलि डारुथुले ।
(ङ) प्रगणामाने वामुनकुलरु अमूकान गुरहण करि वडुडुडि ।
2. (क) अपावाने ःमण (ख) हेतेो मण (ग) मणप गकडोरे ःषुण
(घ) अधुकरगे ःमण (ङ) अक्यड/ डडि अक्यड डोरे २मण
3. (क) अघेपडरि (ख) घुनरररर (ग) अडुेव (घ) मरुेड (ङ) मरुेव
4. (क) वरथि + अकण (ख) नार्थु + डु (ग) अडुनान + अडि
(घ) गडिण + डडुडि (ङ) ककड + अडण
5. (क) अडुकरण (ख) नक्यण (ग) मणडु (घ) वडिगण (ङ) रणडे
6. (क) कुडुथु (ख) अकड (ग) डुवडवड
(घ) विडडडि (ङ) अधु
7. मडुगड - रणमडड मडुगड रणक विरकड ।
विडेण - अहं मडुड विडेण ।
कडडि - रणकणड वरिडेडडड डनं कडडि ।
मकं - मणडु मकं घुडुण अणडुडि ।
पडिडड - गुरुं पडिडड वडुण गणडडे ।
(अहि वक्यगुडुडि वडुण मणडु, अनड गुरु तथु मथार्थवक्य मध गुरहणड ।)
8. (क) पडुगण (ख) वडुण (ग) वेरेन (घ) कणकथं (ङ) मडुडु
9. (क) वडि/डडवेगन करि (ख) गुरेणरे/प्रकणुरे (ग) मणुणरे/अणरे
(घ) नड/नडगुडुडि (ङ) गडर अगुडणरे वड कडुथुवा
10. (क) तडुडुडु केणु नरेडु निडु नडु ? (ख) अकडडड विडडड कान् रणडु ?
(ग) कडड मणरर मडुडुडु ? (घ) मणडड गणकडड मणपे कं कडुडु ?
(ङ) अणड गणु तडड मडुडु कडुडु गुरेण ?

ODISHA SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ASSOCIATION (OSSTA)

SCORING KEY

CLASS - IX ANNUAL EXAMINATION 2020

THIRD LANGUAGE SANSKRIT

PART - I (OBJECTIVE)

SET - C

1. (କ) ଦେଶର ସ୍ଵାଧୀନତା ରକ୍ଷାକରିବା, ସ୍ଵାଧୀନତା ରକ୍ଷା ପାଇଁ ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ କରିବା ଏବଂ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ପାଳନ ସହିତ ଅତ୍ୟାଚାରର ବିରୋଧ କରିବା ଉଚିତ ।
(ଖ) ଶାସକମାନଙ୍କର ଅତ୍ୟାଚାର ବିଷୟରେ ଗାଁର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଥିଲେ ।
(ଗ) ପ୍ରାଣତ୍ୟାଗ ଦ୍ଵାରା ଦେଶମାତୃକାର ସେବା କରିବା ଉଚିତ ।
(ଘ) ବାଜି ବାପା ମାଆଙ୍କ ସହିତ ସଭାସ୍ଥଳକୁ ଯାଇ ନେତାମାନଙ୍କ ଭାଷଣ ଶୁଣେ ।
(ଙ) ଢେଙ୍କାନାଳ ଜିଲ୍ଲାର ନୀଳକଣ୍ଠପୁର ଗାଁରେ ନାବିକଟି ରହୁଥିଲା ।
2. (କ) ଅଧିକରଣେ ଓମୀ (ଖ) ଉଦ୍ଧେ କର୍ମଣି ଓମା (ଗ) ଶେଷେ /ସମ୍ଭେ ଓଷ୍ଠୀ
(ଘ) କର୍ତ୍ତ୍ରି ଓମା (ଙ) କର୍ମଣି ଓୟା
3. (କ) ଅସୋପରି (ଖ) ପ୍ରାଦବାତ୍ (ଗ) ଯଦ୍ୟପି (ଘ) ପୂରୟିତୁମହମ୍ (ଙ) ଧୀରମବଦତ୍
4. (କ) କର୍ମଣି + ଏକମ୍ (ଖ) ସ୍ଵୟମ୍ + ଏବ (ଗ) ଗତଃ + ଅପି
(ଘ) କଳହମ୍ + ଇଚ୍ଛତି (ଙ) ବାହୁଃ + ଅସ୍ତି
5. (କ) ମୟା (ଖ) ନଦ୍ୟାଃ (ଗ) ମାତୁଣାମ୍ (ଘ) ବାରିଣୀ (ଙ) ରାଞ୍ଜି/ରାଜନି
6. (କ) ଅକରୋଃ (ଖ) ଦଦ୍ୟୁଃ (ଗ) ତିଷ୍ଠତମ୍
(ଘ) ବିଭେମି (ଙ) ଭବିଷ୍ୟତଃ
7. ନିକଷା – କଟକଂ ନିକଷା ମହାନଦୀ ବହତି ।
ହୀନଃ – ଧନେନ ହୀନଃ ଜନଃ ଦରିଦ୍ରଃ ଭବତି ।
ଦେହି – ତ୍ଵଂ ଦରିଦ୍ରାୟ ଧନଂ ଦେହି ।
ବିଭ୍ୟତି – ବାଳକାଃ ବ୍ୟାଗ୍ରାତ୍ ବିଭ୍ୟତି ।
ସମାନଃ – ରାମସ୍ୟ ସମାନଃ ପୁରୁଷୋଭମଃ ନାସ୍ତି ।
(ଏହି ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ତଥା ଯଥାର୍ଥବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ।)
8. (କ) ନାରୀଷୁ (ଖ) ବିଦେଶମ୍ (ଗ) ଜଳେନ (ଘ) ଗଣେଶଂ (ଙ) ପଠନାତ୍
9. (କ) ପଣ୍ଡିତ/ଜ୍ଞାନୀ (ଖ) ବନ୍ଦ (ଗ) ନିକଟରେ (ଘ) ନଇଁ ଯାଆନ୍ତି (ଙ) ସାପ ଦ୍ଵାରା
10. (କ) କସ୍ୟ ପ୍ରଭୁଭକ୍ତଃ ବିତ୍ତାଳଃ ଉପବିଷ୍ଠଃ ଆସୀତ୍ ? (ଖ) ଭବତଃ କିଂ ନାସ୍ତି ?
(ଗ) ଦ୍ଵାଦଶଚକ୍ରାଣି କୁତ୍ର ଖୋଦିତାଃ ? (ଘ) କେ ବିଷ୍ଣୋଃ ସମୀପଂ ଗତବନ୍ତଃ ?
(ଙ) ପୁଷ୍ପରିଣ୍ୟାଂ ପ୍ରାବିଶନ୍ କାନ୍ ତ ଅମାରୟନ୍ ?

ODISHA SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ASSOCIATION (OSSTA)

SCORING KEY

CLASS - IX ANNUAL EXAMINATION 2020

THIRD LANGUAGE SANSKRIT

PART - I (OBJECTIVE)

SET - D

1. (କ) ମନୁଷ୍ୟ ଜୀବନରେ ଅନେକ କଷ୍ଟ ଆସିଥାଏ ।
(ଖ) ଦଧୀତି ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ରକ୍ଷାକରିବାକୁ ଅସ୍ତି/ହାଡ଼ ଦାନ କରିଥିଲେ ।
(ଗ) ପରର ଉପକାର ପାଇଁ ଗଛଗୁଡ଼ିକ ଫଳିଥାନ୍ତି ।
(ଘ) ସଜ୍ଜନମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ପରୋପକାର ଭାବନା ରହିଥାଏ ।
(ଙ) ପରୋପକାର ମାନବସମାଜର ଆଧାରସ୍ତମ୍ଭ ଅଟେ ।
2. (କ) ଉଲ୍ଲେ କର୍ମଣି ଏମା (ଖ) ଶେଷେ / ସମ୍ଭେ ଯଶା (ଗ) ଅଧିକରଣେ ଓମା
(ଘ) ବିନା ଯୋଗେ ଯୟା (ଙ) କର୍ତ୍ତ୍ତ୍ରି ଏମା
3. (କ) ତିରସ୍କୃର୍ବନ୍ତି (ଖ) ତତ୍ରାସାର୍ (ଗ) ମହେନ୍ଦ୍ରଃ (ଘ) ଭୃଲୋକମାଗତବନ୍ତଃ (ଙ) ବୃଷ୍ଟିରଭବତ୍
4. (କ) ମନସି + ଅନ୍ୟତ୍ (ଖ) ସ୍ନାନମ୍ + ଆତରେତ୍ (ଗ) ବହିଃ + ଏବ
(ଘ) ଧନମ୍ + ଇଚ୍ଛନ୍ତି (ଙ) ଗାଡ଼ମ୍ + ଆଲିଙ୍ଗତି
5. (କ) ମୟି (ଖ) ନଦୌ (ଗ) ମାତରୌ (ଘ) ବାରିଣଃ (ଙ) ରାଞ୍ଜଃ
6. (କ) କରିଷ୍ୟାମଃ (ଖ) ଦେହି (ଗ) ତିଷ୍ଠତଃ
(ଘ) ବିଭାହି (ଙ) ସ୍ୟାଃ
7. କୁଶଳଂ - ତବ କୁଶଳଂ ଭବତୁ ।
ରକ୍ଷତି - ଲକ୍ଷ୍ମରଃ ଭକ୍ତଂ ବିପଦଃ ରକ୍ଷତି ।
ଅହଂ - ଅହଂ ଦରିଦ୍ରାୟ ଧନଂ ଦଦାମି ।
ରହିତଃ - ଧନେନ ରହିତଃ ଜନଃ ଦରିଦ୍ରଃ ।
ସମୟା - ଗୃହଂ ସମୟା ଉଦ୍ୟାନମ୍ ଅସ୍ତି ।
(ଏହି ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମାତ୍ର, ଅନ୍ୟ ଶୁଦ୍ଧ ତଥା ଯଥାର୍ଥବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣୀୟ ।)
8. (କ) ରାମେଣ (ଖ) ସିଂହାସନମ୍ (ଗ) ଦୁଃଖେନ (ଘ) ଶିକ୍ଷକଂ (ଙ) ପାପାତ୍
9. (କ) ମୁକ୍ତିଦାତା/କୈବଲ୍ୟ ଦାତା (ଖ) ବହୁ ଯତ୍ନରେ/ ବହୁଚେଷ୍ଟାରେ (ଗ) ଜୋରରେ
(ଘ) ରାତ୍ରିଶେଷରେ (ଙ) କାନ୍ଦନ୍ତି/ ରୋଦନ କରନ୍ତି
10. (କ) କେନ କେବଳଂ ସତ୍ୟଂ ନ ଭବତି ? (ଖ) କୁକୁରେଷୁ କେ ଦୃଶ୍ୟନ୍ତେ ?
(ଗ) ଉତ୍କଳଭାରତୀଂ ସୁକୀର୍ତ୍ତୟଃ କୈଃ ଅଲଂକୃତବନ୍ତଃ ? (ଘ) ମାନବସ୍ୟ ମହାନଂ ଗୁଣଃ ?
(ଙ) ରାଜବୈଦ୍ୟଃ ଅତୀବ କୀଦୃଶଃ ଆସୀତ୍ ?

ODISHA SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ASSOCIATION (OSSTA)

SCORING KEY

CLASS - IX ANNUAL EXAMINATION 2020

THIRD LANGUAGE HINDI

PART - I (OBJECTIVE)

SET - A

SET - B

1. (i) जो श्रम टालता है, वह कर्मयोगी नहीं हो सकता ।
(ii) संसार में हिन्दू विधवा को तुच्छ और निराश्रय प्राणी के रूप में देखा जाता है ।
(iii) नेहरू जी को गिलहरियों की अठखेलियाँ देखने में बड़ा आनंद आता था ।
(iv) रामन का जन्म तामिलनाडु के तिरुचिरापल्ली नगर में हुआ था ।
(v) लिंकन अपने बेटे को किताबों के जादू के बारे में सिखाने की प्रार्थना करते हैं ।
  2. (i) धर्मराज ने (ii) अकबर (iii) बन्दरों का (iv) वित्त (v) असफल होना
  3. (i) मजदूरों (ii) विरक्त (iii) अनंद (iv) ढूँढ़ने (v) कसौटी
  4. (i) तैलपूर्ण पात्र लेकर नारद जी भूमंडल पर गए ।
(ii) यशोधरा अपने पुत्र राहुल को अभागा कहती है ।
(iii) मनुष्य को अपार प्रेम से भरा मन मिला है ।
(iv) कवयित्री की बिटिया माँ को मिट्टी खिलाने आई थी ।
(v) दुःख को न डरने से वह सुख बन जाता है ।
  5. (i) भुजंग (ii) दुःख (iii) यशोधरा (iv) मिट्टी (v) मन की
  6. (i) धोबिन (ii) पुंलिंग (iii) स्त्रीलिंग (iv) स्त्रीलिंग (v) औरत
  7. (i) रेखाएँ (ii) कीड़े (iii) रोटी (iv) बहुवचन (v) सुविधा
  8. (i) कर्त्ताकारक (ii) कर्मकारक (iii) में (iv) ने (v) नैन जेल में हजारों तोते थे ।
  9. (i) खिलाना (ii) खाना (iii) अकर्मक (iv) पिलवाना (v) चाहा
  10. (i) अच्छाई (ii) सागर/सिंधु/रत्नाकर आदि (iii) जातिवाचक संज्ञा (iv) जीत (v) उसने
1. (i) लिंकन बेटे को बहादुर बनाना चाहते थे क्योंकि वह अन्याय पर आवाज उठा सकेगा ।
(ii) दफ्तर से फुर्सत पाते ही रामन लौटते हुए बहुवाजार की प्रयोगशाला को आते थे ।
(iii) जेल में गिलहरी के बच्चों का पालन-पोषण करना कठिन समस्या हो गई थी ।
(iv) चूड़ामणि इतने स्वर्णमुद्रा पठानों से रिश्वत के रूप में लाये थे ।
(v) सीताजी का वनवास जीवन की आदत नहीं थी ।
  2. (i) मजदूर (ii) सीपी (iii) रुई (iv) भारतीय (v) अच्छा
  3. (i) ब्राह्मण (ii) आवरण (iii) हिलेडुले (iv) वैज्ञानिक (v) असफल
  4. (i) कवि ने मनुष्य से महान और श्रेष्ठ बनने को कहा ।
(ii) कवयित्री को बार-बार बचपन की याद आती है ।
(iii) जीवन की मंजिल तक दुःख साथ चलता है ।
(iv) विजय का सुमन शूल बनता है ।
(v) 'दानी-प्रभु' यशोधरा के पति गौतम के लिए कहा गया ।
  5. (i) दुःख (ii) खेत (iii) राहुल को (iv) अतुलित (v) दर्पशक्ति
  6. (i) स्त्रीलिंग (ii) विदुषी (iii) स्त्रीलिंग (iv) मालिन (v) स्त्रीलिंग
  7. (i) सपने (ii) स्त्रियाँ (iii) आकृतियाँ (iv) गिलहरी (v) किरणें
  8. (i) लिखवाना (ii) पढ़ा (iii) अकर्मक (iv) रोना (v) कोशिश
  9. (i) करणकारक (ii) ने (iii) संबंधकारक (iv) उन्होंने (v) से
  10. (i) पुष्प/सुमन आदि (ii) पराया (iii) समूहवाचक संज्ञा (iv) सरल (v) अच्छा

ODISHA SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ASSOCIATION (OSSTA)

SCORING KEY

CLASS - IX ANNUAL EXAMINATION 2020

THIRD LANGUAGE HINDI

PART - I (OBJECTIVE)

SET - C

- (i) जब समय फाजिल पड़ता है, तब शैतान का काम शुरू होता है ।
(ii) बेटी ममता को हमेशा चिंतित देखकर चूड़ामणि व्यथित हो उठे ।
(iii) 'जेल में मेरे मित्र' पं. जवाहरलाल नेहरू के द्वारा लिखा गया है ।
(iv) चन्द्रशेखर वेंकट रामन वैज्ञानिक चेतना के बाहक थे ।
(v) लिंकन बेटे को बहादुर बनाना चाहते थे क्योंकि वह अन्याय पर आवाज उठा सकेगा ।
- (i) आराम (ii) जयशंकर प्रसाद (iii) फौलाद
(iv) 82 (v) राम प्रसाद
- (i) हाथ (ii) प्रकोष्ठ (iii) कठिन
(iv) आकर्षित (v) आत्मा
- (i) आज विश्व तृषित है ।
(ii) दो पहर को घर सूना रहता है ।
(iii) 'कुंडलिया' गिरिधर कविराय की रचना है ।
(iv) राहुल जननी यशोधरा है ।
(v) जीवन के लंबे पर सुख-दुःख साथ-साथ चलते हैं ।
- (i) गौतम (ii) गोरस (iii) विष्णुलोग
(iv) क्षमा (v) दुःख
- (i) स्त्रीलिंग (ii) सेविका (iii) स्त्रीलिंग
(iv) पत्नी (v) स्त्रीलिंग
- (i) लड़कियाँ (ii) बहू (iii) माली
(iv) एकवचन (v) गुड़ियाँ
- (i) कर्त्ताकारक (ii) की (iii) की
(iv) संबंधकारक (v) में
- (i) सकर्मक (ii) भागना (iii) सकर्मक
(iv) लिखवाना (v) सीता ने पाठ पढ़ा है ।
- (i) जातिवाचक (ii) लड़कपन
(iii) समूहवाचक संज्ञा (iv) इतना
(v) वे कहर शाकाहारी थे और मदिश से सख्त परहेज करते थे ।

SET - D

- (i) ब्राह्मण ज्ञानी होकर सिर्फ धोती और खाने का अधिकारी होने के कारण अपरिग्रह माना गया था ।
(ii) डोलियों का तांता भीतर आता देखकर चूड़ामणि का हृदय धक्-धक् करने लगा ।
(iii) रामन का पहला शोधपत्र फिलोसॉफिकल मैगजीन में प्रकाशित हुआ था ।
(iv) जेल में गिलहरी के नन्हें बच्चों पालन-पोषण करना कठिन समस्या हो गई थी ।
(v) दुःख में अगर आँसू बहे तो यह शर्म की बात नहीं है ।
- (i) मजदूर (ii) ममता (iii) बरेली
(iv) 1888 (v) थिरकती
- (i) सीखना (ii) प्रथम (iii) शान
(iv) विकल (v) नालायक
- (i) कवि ने मुक्ति का बंधन दुःख को माना है ।
(ii) 'मेरा नया बचपन' कविता सुभद्राकुमारी चौहान ने लिखी है ।
(iii) मनुष्य को अपार प्रेम से भरा मन मिला है ।
(iv) 'नयन-नीर' का अर्थ आँसू है ।
(v) तैलपूर्ण पात्र लेकर नारदजी भूमंडल पर गए ।
- (i) दर्पशक्ति (ii) किसान (iii) जलती ज्वाला
(iv) आँसू (v) गौतम
- (i) स्त्रीलिंग (ii) अध्यापिका (iii) स्त्रीलिंग
(iv) मजदूरनी/ मजदूरिनी (v) स्त्रीलिंग
- (i) केले (ii) रोटियाँ (iii) लू
(iv) बहुवचन (v) एकवचन
- (i) संप्रदानकारक (ii) अधिकरणकारक
(iii) ने (iv) से (v) पर
- (i) करनी (ii) वृक्ष/पादप आदि (iii) सच्चाई
(iv) जातिवाचक संज्ञा (v) परतंत्र
- (i) पढ़वाना (ii) वह (iii) अकर्मक
(iv) समूहवाचक (v) गुणवाचक विशेषण

